

Viitaten vastaselityspyyntöönne 23879/2021, T2, MET

Diaarinumero 23879/03.04.04.04.24/2021

Asia: Kunnallisvalitus

Päätös, josta valitetaan: Oikaisuvaatimus Kirkkonummen yhdyskuntatekniikan lautakunnan päätöksen 17.06.2021 § 94 Kirkkonummen vuoden 2021 metsänhoitotöiden toimenpideohjelman hyväksyminen (liite 1).

Valittaja: Kirkkonummen ympäristöyhdistys ry.

Prosessiosoite:

laura.rasanen@kotikone.fi

Vastaselitys Kirkkonummen kunnan yhdyskuntatekniikan lautakunnan lausuntoon (29.9.2021 § 130)

Kirkkonummen ympäristöyhdistys kiittää vastaselityspyynnöstä ja toteaa asiasta seuraavaa:

Pääosin viittaamme asiasta tekemäämme valitukseen; lisäksi kommentoimme joitakin Kirkkonummen kunnan selityksessään esittämiä väitteitä.

Kunnan lausunnosta ei ilmene mitään olennaisesti uutta joka muuttaisi sitä, että valituksenalainen päätös ja oikaisuvaatimuksen alainen päätös (liitteet 1 ja 2) eivät noudata ylemmän hierarkiatason päätöksiä (valituksen liitteet 3-7) eikä tätä poikkeamaa tai päätöksiä ylipäätään ole perusteltu. Ylemmän hierarkiatason päätöksissä luonto- ja virkistysarvot nähdään ensisijaisina.

Kunnan luonnonhoito- ja talousmetsäsuunnitelmassa 2019 – 2029 (valituksen liite 3) luontoarvojen indikaattorina käytetään ns. METSO-luokitusta. Kunnan lausunnossa samanaikaisesti vähätellään luontoarvoja luettelemalla luontoselvityksessä olevia havaintoja siitä, että ihmistoiminta on osin päässyt vaikuttamaan ko. metsiin ja ollaan kuitenkin toisaalta sitä mieltä, että luontoarvoja on niin paljon, että kaikkia ei voida huomioida: ”*Päätöksessä on pyritty kokonaisarviossa huomioimaan näitä edustavuustekijöitä, sillä luontoarvojen määrä on niin runsasta.*” Suojelualueiden määrää pidetään runsaana, vaikka todellisuudessa niiden pinta-ala kunnassa on vain murto-osa EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesta 30 prosentin suojelutavoiteesta. Lausunnossa ei ylipäätään nähdä metsää puilta, vaikka osittain nähdään joidenkin (liito-orava, maisemapuut) arvojen huomioimisen tarve. Lausunnossa ei ymmärretä metsäekosysteemin kokonaisuutta jota ko. asiat/lajit indikoivat, ja joka on METSO-luokituksen idea. Vaikuttaa siltä etteivät lausunnon tekijät ole lainkaan tietoisia luontokadosta ja metsälajiston uhanalaisuudesta.

Tarkentavia asioita ja yksityiskohtia

1.1 Päätöksen ristiriita Kirkkonummen kunnanvaltuuston hyväksymän metsästrategian ja muiden päätösten kanssa

Valituksenalaista päätöstä (liitteet 1 ja 2), joka on ristiriidassa kaikkien kunnanvaltuuston ja yhdyskuntatekniikan lautakunnan aikaisempien asiaan liittyvien päätösten (ml. kuntastrategia) sekä kaikkien aiheesta annettujen viranomais- ja muiden lausuntojen (liitteet 9, 10 ja 12) kanssa, ei voida pitää kunnan edun mukaisena. Yhdyskuntatekniikan lautakunnan päätöksissä (valituksenalainen päätös ja oikaisuvaatimuksen alainen päätös, liitteet 1 ja 2) tai kunnan lausunnossa ei edes pyritä perustelemaan ristiriitaa. Vaikka ylemmän tason nimi on **metsästrategia**, määritellään siinä linjaukset joita on noudatettava, eikä kyse ei ole vain tavoitteita sisältävästä asiakirjasta. Luonnonhoito- ja talousmetsäsuunnitelman 2019 – 2029 ja vuoden 2021 metsänhoitotöiden toimenpideohjelman hallinnollinen asema ja tekemisen tavat ohjeistetaan metsästrategiassa. Näitä ohjeita ei ole noudatettu.

1.2 Valituksenalaisen päätöksen ristiriita luonnonhoito- ja talousmetsäsuunnitelma 2019 – 2029:stä tehdyn päätöksen kanssa

Kunnan lausunnossa esitetyt tavoitteet hakkuille ja hoitotoimille eivät edistä niiden luontoarvojen säilyttämistä, jotka luonnonhoito- ja talousmetsäsuunnitelma 2019 – 2029:n (liite 3) mukaan pitää ottaa huomioon vuoden 2021 metsänhoitotöiden toimenpideohjelmasta päätettäessä.

Lausunnossa mainitut kestävä metsätalouden periaatteiden mukainen metsänhoito ja jatkuva kasvatustarve ovat puuntuotantoon tähtääviä talousmetsien hoitotapoja – ne eivät ole tapoja säilyttää metsien luontoarvot, ja myös virkistysarvot kärsivät niistä. Se etteivät metsänhoitotoimenpiteet kokonaan sulje pois virkistyskäyttöä, ei ole metsästrategian mukaista virkistyskäytön ensisijaisena pitämistä.

Hakkuut ja hoitotoimet lisäävät pirstoutumista, joka tutkitusti heikentää useiden jäljellejäävien vanhoista metsistä riippuvaisten lajien säilymistä: hakkuissa viedään pois tulevaisuuden suuria puita ja lahopuita, harvennusta seuraavan kuivumisen haitat ulottuvat myös ympäröiville suojelualueille. Tällainen toiminta ei noudata luonnonhoito- ja talousmetsäsuunnitelman 2019 – 2029:n (liite 3) kirjausta: *“Kaikki arvokkaat luonto/metso-kuviot tulee olla hoidon- ja toimenpiteiden suhteen linjassa”*

Kunnan lausunto ilmentää sitä, että vuoden 2021 metsänhoitotöiden toimenpideohjelman tavoitteet ovat puiden kasvatuksessa, eivät luonnon- tai virkistysarvoissa: *“Kaikki hakkuu ja hoitotoimet tähtäävät kasvatettavien puiden kasvutilan lisäämiseen, tämä parantaa niiden elinvoimaisuutta. Samalla pyritään vähentämään puiden välistä kilpailua, turvaamaan myös pienempien puiden kehittymismahdollisuuksia ja varmistamaan monilajisuus.”* Samasta kertoo myös viittaus pyrkimykseen varvuston ja alikasvoksen hyvinvoinnin lisäämiseen.

Vuoden 2021 metsänhoitotöiden toimenpideohjelman (liite 2) kuviokohtaisissa ohjeissa ei - toisin kuin kunta lausunnossaan väittää - ohjeisteta säästämään kaikkea lahoppuuta. Siinä ohjeistetaan ainoastaan säästämään pystylahoppuuta kuviolla 1085, ja edes tällä kuviolla ei ohjeisteta lisäämään tulevaisuuden lahoppuuta. Vaikka kyseinen kuvio sijaitsee suojelualueiden välissä (kuva kuvion paikkeilta löytyy liitteestä 9). Tunnetuillakaan liito-oravakuviolla ei ohjeisteta edes lain vaatimaan minimiin eli liito-oravan koko lisääntymis- ja levähdyspaikan säästämiseen, ainoastaan on maininta *“kolopuut säästetään”*. Liito-oravien suojeluun ei riitä vain kolopuiden ja yhteyksien jättäminen, jo laki vaatii suojelemaan myös kolopuiden ympäristön. Ruokailualueiden ja muun liito-oravien liikkumisalueiden säilyttäminen suojapuustoineen on tutkimusten mukaan myös edellytys lajin pitkäaikaiselle säilymiselle. Eikä vähempi voi olla linjassa luonnonhoito- ja talousmetsäsuunnitelman 2019 – 2029 (liite 3) kanssa.

Päätöksessä vuoden 2021 metsänhoitotöiden toimenpideohjelmasta (liite 2) ei ole lausunnossa väitetyjä ohjeistuksia hoitotoimille, ainoastaan suunniteltujen toimenpiteiden nimet kuten "ensiharvennus" tai "taimikonhoito" tai "ennakkoraivaus" (liite 2). Luonnonhoito- ja talousmetsäsuunnitelmassa 2019 -2029 joitakin näistä avataan, pääosin ne ovat talousmetsän hoitotoimia. Mutta metsäsuunnitelmassa edellytettyä luontoarvojen huomioimista käsittelyohjeissa ei näy luonnonhoito- ja talousmetsäsuunnitelman 2019 -2029 ja vuoden 2021 metsänhoitotöiden toimenpideohjelman välillä tehdyn. Ks. myös kohta 2.

1.3 Oikaisuvaatimuksen alaisesta päätöksestä puuttuu valitusosoitus (kuntalaki 141 §)

Emme pidä riittävänä, sitä että valitusosoitusta tai ohjetta sen löytämiseksi ei löydy asian käsittelyn kohdalta <http://kirkkonummi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021768-3> , ei myöskään ko. sivulta linkistä "Kokousasia PDF-muodossa" <http://kirkkonummi.oncloudos.com/kokous/2021768-3.PDF> tai kokouksen pöytäkirjaksi nimetyltä sivulta <http://kirkkonummi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting&id=2021768> vaan olisi osattava avata linkki "Pöytäkirja PDF-muodossa" <http://kirkkonummi.oncloudos.com/kokous/2021768.PDF> ja mennä koko pitkän tiedoston aivan loppuun.

2. Päätöksiä ei ole perusteltu riittävästi (hallintolaki 45 §)

Päätös ei muutu perustelluksi sillä, että vain väitetään sen olevan perusteltu. Vuoden 2021 metsänhoitotöiden toimenpideohjelmasta koskevan päätösesityksen esittelytekstissä (liite 2) on annettu perustelut täysin päinvastaiselle päätökselle kuin nyt toteutunut päätös on. Päätösesitys tukeutui annettuihin lausuntoihin, joista löytyy lisäperusteluita päätösesitykselle. Näitä perusteluita ei päätöksessä ole kumottu.

Päätöshistorian ja yhdyskuntatekniikan lautakunnan toimintavaltuuden asiassa kuvaaminen ei ole päätöksen perustelu. Lyhyet kuvien käsittelyohjeistukset päätöksen liitteessä "Hoito-ohjelma 2021, alkuperäinen lausunnoille ja kommentteille" (<http://kirkkonummi.oncloudos.com/kokous/2021768-3-51696.PDF>, sisältyy liitteeseen 2) eli "hakkuut kuvioittain" eivät myöskään ole päätöksen perusteluita.

Kunnan lausunto näyttää siltä, etteivät sen laatineet henkilöt tiedä mitä luontoarvot metsissä ovat, ja miten metsien virkistysarvo kasvaa luonnon monimuotoisuuden lisääntyessä. Heillä ei myöskään tunnu olevan aina käsitystä siitä miten talousmetsähakkuut ja luonnonhoitotoimenpiteet eroavat toisistaan. Lausunnossa toistetaan: "*Toimenpideohjelmassa on huomioitu metsänhoitosuunnitelmasta saadut luontokohdehuomiot*", tätä ei kuitenkaan yksilöidä, ja vaikeaa se olisikin koska näitä huomiota ei näy otetun huomioon vuoden 2021 metsänhoitotöiden toimenpideohjelmassa. "*Hakkuut kuvioittain*" on sama ohje kuin oli jo luonnonhoito- ja metsäsuunnitelmassa 2019 - 2029.

Vuoden 2021 metsänhoitotöiden toimenpideohjelma eroaa luonnonhoito- ja metsäsuunnitelmasta 2019 - 2029:

- Hakkuumäärät ovat kuviokohtaisesti jopa kasvaneet, mutta keskimäärin vähentyneet arviolta noin 10 % ja lisäksi poistuneet 1,3 hehtaarilta. Mitään tietoa siitä, että edes nämä muutokset johtuisivat luontoarvojen huomioimisesta ei ole.
- Hoitotoimenpiteistä ei voi tietää, ovatko ne muuttuneet metsäsuunnitelmasta, koska vuoden 2021 metsänhoitotöiden toimenpideohjelman luonnoksen aineistossa on nähtävissä vain kuvat joita suunnitelma koskee, ja suunnitellut toimenpiteet vain tarkkuudella "*taimikonharvennus*", "*nuoren metsän kunnostus*" tai "*ennakkoraivaus*".

Se, että yhdyskuntatekniikan lautakunnalla on päätösvalta asiassa ei tarkoita sitä, että se voi tehdä päätöksen huomioimatta ylemmän tason päätöksiä.

Katsomme että sekä päätöksen valmistelu että päätös ovat perustuneet puutteellisiin tietoihin ja riittämättömiin selvityksiin päätöksen merkittävyys huomioon ottaen, Selvittämisvelvollisuus ei täyty. Hallintolaki 31 §: ”*Viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.*” Laissa selvästi lähdetään siitä, että kun selvitykset ovat viranomaisella, viranomainen toimii niiden mukaan. Tässä ei ole kuitenkaan toimittu näin.

Toisin kuin kunnan lausunnossa väitetään, annetut lausunnot vuoden 2021 metsänhoitotöiden toimenpideohjelmasta eivät ole toimineet päätöksenteon tukena, koska niissä olevia tietoja ei ole huomioitu päätöksessä.

3 Päätös on voimassa olevan maakuntakaavan vastainen ja 4 Päätös on luonnonsuojelulain 6.3 § ja 49 § vastainen

Toisin kuin lausunnossa väitetään koko maakuntakaavan mukaista arvoaluetta Pahamäessä ei on suojeltu, kuvio 1085 on suojelematta ja hakkuusuunnitelma koskee sitäkin.

Mistään ei selviä miten pitäisi paikkaansa, että ”*lisäksi tehdyt liito-oravaselvitykset ja havainnot on huomioitu ja käsittelyaluetta on rajattu varmistamaan kulkuyhteydet.*” Kuvioilla, joilla on ilmoitettu liito-oravahavainnot lukee rajoitustoimena ainoastaan ”*kolopuut säästetään*”. Toisaalla kunnan lausunnossa lukeekin ”*Metsälain mukaisen lupaprosessin (metsänkäyttöilmoitus) ansiosta tieto toimenpiteistä tulee myös Ely keskuksen tietoon ja mahdolliset liito-oravahavainnot viranomaisen järjestelmästä saadaan tietoon.*”

Päinvastoin kuin kunnan lausunnossa väitetään, Pahamäessä ehdotetaan hakkuita useille luontaisesti kehittyneille kuvioille, joita ei ole alunperin perustettu talousmetsiksi -tästä kertoo niiden METSO-luokituskin.

Koska mahdolliset hakkuut ja hoitotoimenpiteet ovat peruuttamattomia täytyy niiden suhteen noudattaa varovaisuusperiaatetta. Hakkuiden toteuttaminen heikentäisi maakuntakavassa todettuja luontoarvoja ja estäisi mahdollisesti maakuntakaavan suojeluvarauksen toteuttamisen uudessa yleiskaavassa. Kunnan kaavoittaja on todennut, ettei nykyinen yleiskaava ole luontoarvojen osalta ajantasalla ko. alueella (alkuperäisen valituksen liite 12).

Katso myös 1.2.

5 Valitusoikeus

Arvioitaessa yhdistyksen valitusoikeutta asiassa kuntalain tai hallintoprosessilain näkökulmasta on valitusoikeus lähtökohdiltaan melko suppea. Säädösten mukaan päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Tällöin on tulkittavana se, kehen päätös kohdistuu tai kenen oikeuksiin päätös välittömästi vaikuttaa. Välittömiä vaikutuksia arvioidessa huomioon otetaan muun muassa päätöksen luonne, ja tästä johtuu, että eri oikeudenoilla tulkinnassa on oikeuskäytännönkin perusteella eroja.

Ympäristölainsäädännössä valitusoikeudesta on yleensä erityissäännöksiä. Huomion arvoista kuitenkin on, että silloinkin kun valitusoikeussäntelyä ei ole, mutta päätöksellä on läheinen yhteys ympäristölainsäädäntöön, hallintoprosessilakia edeltäneen hallintolainkäyttölain 6 §:n edellyttämiä välittömiä vaikutuksia on tapauksen erityispiirteet huomioon ottaen voitu oikeuskäytännössä tulkita perinteistä mallia laajemmin. Niinpä ilmailulain tulkintaan liittyvässä korkeimman hallinto-oikeuden

ratkaisussa (KHO:2018: 1) oli kysymys siitä, oliko Tuusulan kunnanhallituksella ja asukasyhdistyksellä oikeus valittaa Liikenteen turvallisuusviraston päätöksestä, jolla oli ilmailulain nojalla päätetty olla antamatta lentomelua koskevia toimintarajoituksia. Ilmailulaissa ei ollut erikseen säädetty kunnanhallituksen ja asukasyhdistyksen valitusoikeudesta, jolloin asian ratkaiseminen perustui hallintolainkäyttölain 6 §:n tulkintaan. Perinteisen ahtaan tulkinnan mukaan kunnanhallituksella ja asukasyhdistyksellä ei olisi ollut valitusoikeutta asianosaisena. Tässä tapauksessa korkein hallinto-oikeus katsoi, että päätös vaikutti kunnan ja omakotiyhdistyksen etuun niin, että niillä oli valitusoikeus. Tätä korkein hallinto-oikeus perusteli vielä seuraavasti.” Kun kuitenkin otettiin huomioon ilmailulain nojalla ratkaistun asian liityntä lentoaseman ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa koskevaan asiaan, yhdistysten valitusoikeutta koskeva kansainvälinen kehitys ja oikeuskäytäntö, lentomelun vaikutukset kunnan maankäyttöön ja sen suunnitteluun sekä se, että meluntorjuntaa koskevat toimintarajoitukset oli määrättävä lopullisesti ilmailulain eikä ympäristönsuojelulain nojalla, Liikenteen turvallisuusviraston päätöksen tulkittiin vaikuttavan kunnan ja omakotiyhdistyksen oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun niin, että niillä oli valitusoikeus hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momentin mukaan.” Päätös ilmentää nähdäksemme hyvin tulkinnan elementtejä, joita ovat lakien keskinäiset linkit, päätöksen vaikutukset, kansainvälinen kehitys (mm. Århusin sopimus) ja oikeuskäytäntö.

Tapauksessa tuleekin ottaa huomioon päätöksen tosiasiallinen merkitys ja lopullisuus yhdistyksen valvoman ja tarkoituksen mukaisen yleisen edun eli luonnon- ja ympäristönsuojelun näkökulmasta. Metsänhoitotöiden toimenpideohjelmalla päätetään lopullisesti metsänhoitotöiden toteutumisen määrä, paikka laatu, jolloin päätöksellä on välitöntä vaikutusta yhdistyksen tarkoituksen mukaisesti luonnon- ja ympäristön yleiselle edulle. Myöskään myöhäisemmät, esimerkiksi metsänkäyttöilmoituksista seuraavat hallintotoimet luonnonsuojelulain perusteella eivät mahdollista vaikuttamista hakkuiden määrään ja laatuun samalla laadulla ja tarkoituksessa kuin on mahdollista metsähoitotöiden toimenpideohjelmassa, jossa päätetään yksittäistä toimenpidettä laajemmista vaikutuksista metsäluontoon ja sen suojeluun.

6 Päätöksentekojärjestelmän uskottavuudesta ja kuntalaisten oikeusturvasta

Luonnonsuojelualueet ovat kunnan ylivoimaisesti suosituimpia virkistysalueita. Niillä tehdään korkeintaan vähäisiä, luontoarvoja lisääviä luonnonhoidollisia toimenpiteitä. Siten on vaikeaa nähdä miten *“velvollisuus ylläpitää alueilla luokittelun mukaista käyttökuntoa”* tai *“palvelujen tulokselliseksi järjestäminen”* vaatisivat hakkuita näissä metsissä. Ainoa poikkeus ovat vähäiset turvallisuushakkuut.

Liitteet

Kaikki viitatut liitteet ovat alkuperäisen valutuksemme liitteitä, josta löytyy liiteluettelo.

Kirkkonummella 12.11.2021

Laura Räsänen
puheenjohtaja

Riitta Hukkanen
sihteeri